

borbi protiv političkih protivnika, instrumentalizovano samo zato što ti protivnici imaju pogrešnu viziju srpskog puta u demokratiju. Međutim, nastojeći da na skladan način integrišu 'tradicionalne vrednosti', 'pozitivno nasleđe', 'odbranu nacionalne časti i dostojanstva' sa politički instrumentalizovanim zahtevom poštovanja prava, oni su propustili da uoče kako su ideološke vrednosti koje brane nespojive sa zahtevima pravne državnosti. Nudeći selektivno i pristrasno čitanje prošlosti, legalizam u praktičnom pogledu predstavlja poziv za kontinuitet sa politički i moralno kompromitovanom praksama i vrednostima prethodnog perioda, što obesmišljava kako ideju ustavnog kontinuiteta, tako i načelo vladavine prava. Ovo nije vrednosni sud: opisana konfuzija proizvela je pravne i političke posledice koje je relativno lako prepoznati kao oblike protivpravnog i anti-institucionalnog delanja.

Ovakva delanja bila su izražena kroz aktivnu zaštitu osumnjičenih za kriminal i ratne zločine. Optužujući političke protivnike da su povezani sa kriminalom ili da barem štite kriminalce, legalisti su istovremeno štitali jezgro kriminalizovane države koncentrisano u Državnoj bezbednosti i nekim drugim policijskim formacijama, kao i u vojsci. Ovome treba dodati i naglašenu brigu za sve one čije isporučenje je zahtevao Hag, koja je žalostan vrhunac doživela u legalistički intoniranoj podršci pobuni JSO 2001. godine. Ne želim da optužim legaliste za kriminal. Želim tek da ukažem na tešku pravnu i političku konfuziju koju je kreirana kao posledica nesposobnosti da se razume karakter odnosa između kategorija pravnog kontinuiteta, zaštite državnih institucija, krivičnog dela i revolucionarne pravde. Na primer, štiteći od smene šefa Državne bezbednosti, legalisti su verovatno bili uvereni da čuvaju državu od pretnje anarhije, te da štite ne samo i ne prvenstveno konkretnu ličnost, već samo načelo vladavine prava od pretnje revolucionarne pravde. Zahtev za smenom osporen je kao revolucionarni radikalizam suprotan načelu kontinuiteta, odnosno kao vaninstitucionalni pokušaj podriivanja stabilnosti države. Međutim, na ovaj način jednostavno je data prednost državnom razlogu nad vladavinom prava. Reč je bila o ličnosti podvrgnutoj osnovanoj sumnji da je počinila delo koje je u momentu činjenja bilo na nedvosmislen način važećim zakonom određeno kao krivično delo. Sprečavanje revolucionarne (retroaktivne) pravde moglo je predstavljati valjan argument u slučaju da je krivično delo u međuvremenu zastarelo, ili da je donet nov krivični zakon koji to konkretno činjenje de-kriminalizuje. Nijedan od ova dva uslova nije bio ispunjen. Optužba za krivično delo ubistva jednostavno je u javnom nastupu zanemarena, a zahtev za smenom ideološki i politički je dezavuisan kao napad na kontinuitet pravne državnosti.

Osnovne poluge Miloševićevog privatizovanog kartela-države – kriminalne strukture unutar vojske i policije, te takozvani organizovani kriminal povezan mnogostrukim vezama sa političkim, vojnim i policijskim strukturama starog režima – bile su efikasno zaštićene visoko zapaljivom smešom patriotske ideološke retorike i neodgovorno pogrešnog tumačenja zakonitosti. Ovim je ujedno sačuvan jedan od najpogubnijih elemenata bezdržavlja iz prethodnog perioda: pluralizam izvora i oblika fizičkog nasilja. Ponoviću da je jedno od osnovnih obeležja moderne državnosti monopol fizičke prinude u rukama javne vlasti. Upravo, reč je o monopolu legitimne fizičke prinude, što znači da instrumente nasilja mogu da koriste samo oni državni organi koji za to imaju jasno pravno definisana ovlašćenja, samo na način određen pravnim procedurama, i samo u slučajevima koji su predviđeni pravom. Svi ovi uslovi moraju biti transparentni, odnosno znanje o njima mora biti dostupno svakom državljaninu: institucionalizovana prinuda jedan je od elemenata političke vlasti kao javne vlasti i svaka njegova pojedinačna upotreba podleže testu legitimiteta čiji je ultimativni kriterijum zaštita ljudskih sloboda i prava.